

KINNITATUD

Siseministri 19.06.2017 määrusega nr 28
„Hädaolukorra riski hindamise nõuded ja
riskianalüüsi koostamise kord“

LISA 6

5. Riskiankeet

RISKIANKEET	
1. Hädaolukorrani viiva sündmuse nimi	
Politseisündmus	
2. Riskianalüüsi koostanud juhtiv asutus	3. Riskianalüüsi kinnitamise kuupäev: 05.04.2018. a
Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi PPA)	4. Viide riskianalüüsile: Riskianalüüs on tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks AvTS § 35 lg 1 p 3 ¹ alusel
5. Kokkuvõtte analüüsitud sündmustest	
5.1. Analüüsitud sündmused	
<p>Politseisündmuse riskianalüüsis analüüsiti järgmiste sündmuste toimumise tõenäosust ja raskusastet:</p> <ul style="list-style-type: none">a) põgenike massiline sisseränne;b) äkkrünnak;c) massiline korratus;d) tulekahju reisilaeval;e) merereostus. <p>Nimetatud sündmuseid analüüsiti põhjusel, et need on kõige raskemate mõjudega sündmused PPA vastutusalas, mis võivad Eesti tingimustes edasi areneda hädaolukorraks. Riskianalüüsis analüüsiti milline on nende sündmuste toimumise tõenäosus Eestis, millised on nende tõenäolised stsenaariumid ja mõjud ning kas PPA-l on võimekust nende lahendamiseks.</p> <p>Vaatamata asjaolule, et muid sündmuseid riskianalüüsis ei käsitletud on lisaks nendele PPA valmis reageerima ka muudele, väiksemate mõjudega sündmustele (nt kadunud inimeste otsimine, pantvang, merepääste, muud vägivallasündmused jne), milleks PPA-l on olemas vajaliku väljaõppega inimesed ja tegevusjuhised.</p>	
5.2. Põgenike massiline sisseränne	
<p>Rändesurve Euroopale on jätkuvalt suur. Selle peamiseks põhjusteks on sõjad ning majanduslikud probleemid Aafrikas ja Aasias ning ei ole ette näha, et need lähitulevikus laheneksid ja rändesurve Euroopale oluliselt väheneks.</p> <p>Vaatamata rändesurvele Euroopas ei ole Eesti sisserände sihtriik ning ei ole alust arvata, et võiks selleks lähitulevikus saada. Selle põhjuseks on asjaolu, et Eestis puudub põgenike suur</p>	

kaasmaalaste kogukond ning nende jaoks atraktiivsed sotsiaalsed garantiid. Sellest tulenevalt ei ole tõenäoline, et Eestisse hakkaks lähiaastatel massiliselt põgenikke saabuma.

Eesti puhul on ohuks üksikisikute või väikeste gruppide ebaseaduslik sisenemine üle Venemaa või Läti piiri eesmärgiga liikuda edasi Lääne või Põhja-Euroopa suunal. Sellisel sündmusel puudub küll otsene mõju elanikele, kuid selle tagajärjed asutustele võivad olla rasked, sest sündmuse lahendamisele kaasatakse mitmed asutused ning tegevused on pikaajalised (menetlustoimingud elamisloa või välja saatmise otsustamiseks), mille tõttu võib mõjutatud saada asutuste igapäevane toimimine

5.3. Äkkrünnak

Äkkrünnakute toimumise oht Euroopas on jätkuvalt suur. Selle põhjuseks on äärmusrühmituste üleskutsed, nende ridades võidelnud inimeste naasmine Euroopasse ja radikaliseerumine. Sellest tulenevalt ei ole ette näha, et selliste rünnakute arv võiks lähiajal väheneda. Pigem võib arvata, et rünnakute korraldajad otsivad pidevalt uusi meetodeid nende korraldamiseks, sh võimalikult lihtsaid (nt rünnak külmrelvaga avalikus kohas) või võimalikult raskete tagajärgedega (nt rünnak erinevate vahenditega rahvarohkel avalikul üritusel või muus rahvarohkes kohas).

Eestis on äkkrünnakute oht hetkel madal. Selle põhjuseks on asjaolu, et Eesti ei ole äärmusrühmituste jaoks atraktiivne sihtriik ning radikaliseerumine ei ole leidnud kandepinda. Samas ei saa äkkrünnaku toimumist Eestis välistada. Selle näiteks on 2011. a Kaitseministeeriumis toimunud tulistamine. Sündmuse toimumisel on selle mõjud elanikele rasked, sest see võib põhjustada mitmeid hukkunuid ja kannatanuid.

5.4. Massiline korratus

Maailmas on erinevatel põhjustel aset leidnud ulatuslikke massilisi korratusi. Peamiselt on nende põhjustajateks olnud äärmuslased või neid koondavad organisatsioonid. Sageli toimuvad sellised korratused oluliste tippkohtumiste või ürituste ajal (nt G20, Euroopa Keskpanga uue hoone avamine vms). Massilised korratused võivad aset leida ka asümmeetriliste tegevuste tõttu (nt sündmused Ida-Ukrainas).

Eestis ei ole klassikaline äärmuslus leidnud olulist kandepinda ning seetõttu ei põhjusta hetkel ohtu korratusteks. Samas on Eestis siiski mõned massilised korratused toimunud (nt 2003. a korratused USA saatkonna juures, 2004. a monumendi eemaldamine Lihulas), millest ühe puhul võidi sündmuste eskaleerimiseks kasutada asümmeetrilisi tegevusi (2007. a toimunud rahutused Tallinnas ja Ida-Virumaal). Sellest tulenevalt on oht massiliste korratuste toimumiseks küll väike, kuid nende toimumist ei saa välistada. Sündmuse toimumisel on selle mõjud elanikele väga suured, sest rüüstamistega tekitatakse asutustele ja isikutele suur varaline kahju ning vägivalla tõttu võib tekkida palju kannatanuid ning ühiskonna lõhenemine.

5.5. Laevatulekahju reisilaeval

Laevatulekahjusid reisilaevadel esineb üle maailma küllaltki sageli ning on enamasti põhjustatud laeva või sellel viibivate sõidukite tehnilistest rikestest. Enamasti suudetakse need meeskondade poolt kiiresti kustutada ning üldjuhul need raskeid tagajärgi kaasa ei too. Samas ei saa välistada tulekahju toimumist kohas, kus see kiiresti suureneb ja edasi levib (nt

reisilaeva autotekil, kus viibib palju erinevas seisukorras ja kaupa sisaldavaid sõidukeid).

Reisilaevade liiklus Eesti merealal on tihe ja merel olevate laevade arv suur. Sellest tulenevalt on sellise sündmuse toimumise oht Eesti majandusvööndis keskmine. Riski leevendavaks asjaoluks on enamasti suhteliselt uute laevade kasutamine laevaettevõtete poolt.

Sündmuse toimumisel võivad selle mõjud reisijatele olla väga suured, sest tulekahju kustutamise ja inimeste evakueerimise võimalused on piiratud, mistõttu võib tekkida palju kannatanuid. Lisaks on sündmuse lahendamine keeruline, sest merele reageerimine on aeglane ning suure tõenäosusega sõltume välisabist.

5.6. Merereostus

Soome lahel, Tallinna ja Helsingi vahel toimub väga tihe laevaliiklus ning seal ristuvad reisilaevade ja naftatankerite liikumisteed. Lisaks tihedale laevaliiklusele valitsevad Läänemerenel sageli ka keerulised ilmastikuolud. Seetõttu on tiheda liiklustiheduse, keeruliste ilmastikuolude ja täiendavate faktorite (nt tehniline rike, navigatsioonisüsteemi häire, inimlik lohaku) koosmõjul oht reisilaeva ja naftatankeri kokkupõrkeks. Riski leevendamiseks rakendatakse küll erinevaid meetmeid (nt Vessel Traffic Service (VTS) ja PPA merevalvekeskus jälgivad ja vajadusel suunavad Eesti merealal toimuvat laevaliiklust), kuid kokkupõrke oht on keskmine. Sündmuse toimumisel võivad selle mõjud reisijatele ja keskkonnale olla väga suured, sest inimesed võivad saada vigastada ning tekib ulatuslik keskkonnareostus merel, mis võib liikuda ka rannikule. Sarnaselt laevatulekahjule on sündmuse lahendamine keeruline, sest reageerimine merel on aeglane ning suure tõenäosusega sõltume välisabist.

6. Stsenaariumid ja nende riskiklassid

Maailmas toimunud sündmuste ja Eestis valitsevate tegurite koosmõjul töötati välja sündmuste riskiklassid ja tõenäolised stsenaariumid.

6.1. Tõenäosuse hindamisel kasutati järgmist metoodikat:

- sündmuse toimumine tihedamini, kui üks kord 5 aasta jooksul – tõenäosus väga suur;
- sündmuse toimumine üks kord 5-20 aasta jooksul – tõenäosus suur;
- sündmuse toimumine üks kord 20-50 aasta jooksul – tõenäosus keskmine;
- sündmuse toimumine üks kord 50-100 aasta jooksul – tõenäosus väike;
- sündmuse toimumine harvemini, kui üks kord 100 aasta jooksul – tõenäosus väga väike.

6.2. Tagajärgede hindamisel arvestati järgmisi tegureid:

- mõju elule ja tervisele (vigastatud, hukkunud, evakueeritud);
- varaline kahju (otsene ja kaudne rahaline kulu);
- mõju looduskeskkonnale (mõju ulatus km², mõju kestus);
- mõjutatud elutähtsad teenused (mõjutatud teenuste hulk, mõju kestus).

6.3. Stsenaariumid:

a) välismaalaste ebaseaduslik saabumine riiki väikeste gruppidega	riskiklass: tõenäosus suur ja tagajärjed rasked
b) äkkrünnak, mille käigus tapetakse ja	riskiklass: tõenäosus keskmine ja tagajärjed

vigastatakse ühe või mitme ründaja poolt suur hulk inimesi	väga rasked
c) massilised korratused, kus osaleb suur hulk inimesi ning millega kaasneb rüüstamine ja vägivald	riskiklass: tõenäosus väike ja tagajärjed katastroofilised
d) tulekahju reisilaeval, mille käigus võib viga saada suur hulk inimesi	riskiklass: tõenäosus keskmine ja tagajärjed katastroofilised
e) reisilaeva ja naftatankeri kokkupõrge, mille käigus võib tekkida ulatuslik mere- ja rannikureostus	riskiklass: tõenäosus keskmine ja tagajärjed katastroofilised)

7. Hädaolukorraks laieneda võivad sündmuse stsenaariumid

Kõik punktis 6.3. nimetatud stsenaariumid võivad laieneda hädaolukordadeks.

8. Elanikkonnakaitse meetmed

8.1. Välismaalaste ebaseaduslik saabumine riiki väikeste gruppidega

Välismaalased lokaliseeritakse ning viiakse nende suhtes läbi vajalikud menetlustoimingud. Avaliku korra tagamiseks paigutatakse välismaalased majutuskohtadesse või kinnipidamiskeskusesse. Need inimesed, kellel ei ole õigust saada rahvusvahelist kaitset saadetakse riigist välja.

8.2. Äkkrünnak, mille käigus tapetakse ja vigastatakse ühe või mitme ründaja poolt suur hulk inimesi

Sündmuste ennetamiseks korraldavad KAPO ja PPA pidevat seiretegevust. Ohuhinnangu tõusmisel rakendatakse sündmuste vältimiseks erinevaid ennetavaid meetmeid, sh tõhustatakse avaliku korra kaitset, rakendatakse avalikele üritustele täiendavaid turvameetmeid, nõustatakse õppeasutusi ja kaubanduskeskuseid jne.

8.3. Massilised korratused, kus osaleb suur hulk inimesi ning millega kaasneb rüüstamine ja vägivald

Sündmuste ennetamiseks korraldavad KAPO ja PPA pidevat seiretegevust. Ohuhinnangu tõusmisel selgitatakse välja korratusi organiseerivad isikud ning viiakse nende suhtes läbi vajalikud menetlustoimingud, tõhustatakse ohustatud piirkondades turvameetmeid ning reageeritakse koheselt kõikidele õigusrikkumistele. Meeleavalduste toimimisel rakendab PPA koostöös KAPO-ga vajalikke meetmeid selleks, et need ei areneks massilisteks korratusteks.

8.4. Tulekahju reisilaeval ning reisilaeva ja tankeri kokkupõrge

Ennetavateks meetmeteks on PPA ja VTS tegevus laevaliikluse jälgimisel, suunamisel ja ohuolukorras sekkumisel. Laevade tehnilise korrasoleku, päästevarustuse olemasolu, nõuetekohase navigatsiooni ning meeskonna pädevuse, sh nõuetekohaste juhiste tagamine on laevaettevõtete ülesanne.

9. Riskikommunikatsiooni meetmed

9.1. Välismaalaste ebaseaduslik saabumine riiki väikeste gruppidega

Nimetatud hädaolukorra osas ei planeerita eraldi riskikommunikatsiooni meetmeid, sest kommunikatsiooni meetmetega ei ole võimalik riske maandada.

9.2. Äkkrünnak, mille käigus tapetakse ja vigastatakse ühe või mitme ründaja poolt suur hulk inimesi

- a) PPA avaldab oma kodulehel elanikele käitumisjuhised selle kohta, kuidas tegutseda äkkrünnaku toimumise olukorras.
- b) Äkkrünnaku toimumise vahetu ohu või toimumise korral edastab PPA elanikele vajalikud käitumisjuhised meedias.

9.3. Massilised korratused, kus osaleb suur hulk inimesi ning millega kaasneb rüüstamine ja vägivald

- a) PPA avaldab oma kodulehel elanikele käitumisjuhised selle kohta, kuidas tegutseda massilise korratuse toimumise olukorras.
- b) Massilise korratuse toimumise vahetu ohu või toimumise korral edastab PPA elanikele vajalikud käitumisjuhised meedias.

9.4. Tulekahju reisilaeval ning reisilaeva ja tankeri kokkupõrge

Reisijatele mõeldud riskikommunikatsiooni korraldamine on laevandusettevõtete ülesanne. Tavapäraselt edastatakse laevade põhiselt reisijatele juhised, mida tuleb teha õnnetusjuhtumi korral (nt kuidas teavitatakse ohtudest, kus on kogunemis- ja päästevarustuse asukohad jne).

10. Muud meetmed

Sündmuste toimumisel edastab PPA meedias informatsiooni sündmuste olustikust, piirkonnast ning vajalikud käitumisjuhised. Lisaks avaldatakse kogu teave esimesel võimalusel ka PPA kodulehel.